

Розгон Олександр Григорович

доцент кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ОКРЕМІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ

Сьогодні все більш актуальною стає проблема збільшення випадків вчинення правопорушень неповнолітніми особами. Запобігання таким проступкам є насамперед педагогічною проблемою, адже вона пов'язана з вирішенням певного кола виховних завдань. Таким чином, у наведених справах особливе місце посідає рання профілактика, що має починатися вже з дитячого садка і початкових класів школи, коли закладаються основи характеру, ставлення до оточуючих, поведінка особи в побуті [1].

У цьому аспекті М. Корнієнко слушно відмічає, що міжнародне та національне законодавство, здійснюючи правовий захист дитини, не звільняє її від відповідальності за вчинені нею незаконні дії, проте зобов'язує насамперед державні органи та посадових осіб ставитися до дитини більш зважено, індивідуально, не порушуючи її прав [2, с. 163].

Нагадаємо, що неповнолітні особи належать до категорії спеціальних суб'єктів адміністративно відповідальності. Відповідно до статті 13 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП), до осіб віком від 16 до 18 років, за вчинення адміністративних правопорушень передбачені як різноманітні заходи впливу, так і адміністративно-правові санкції [3]. До того ж, на відміну від низки держав, де встановлено нижчий поріг для адміністративної відповідальності (з 14-три років і нижче), особи, які не досягли встановленого КУпАП віку 16-ти років згідно з КУпАП України, є малолітніми і не підлягають адміністративній відповідальності, оскільки визнаються нездатними усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними. Зазначена норма виглядає дещо застарілою, особливо зважаючи на те, що паспорт громадянина фізична особа отримує саме у 14 років.

Важливо, що КУпАП передбачає можливість застосування до неповнолітніх осіб віком від 16 до 18 років заходів впливу, передбачених статтею 24-1 за вчинення адміністративних правопорушень [3]. До таких заходів впливу віднесені: 1) зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення у потерпілого; 2) попередження; 3) догана або сувора догана; 4) передача неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічному або трудовому колективу за їх згодою, а також окремим громадянам на їх прохання [3].

Перераховані виховні заходи можуть мати місце у випадку якщо суб'єкт

адміністративної юрисдикції дійде висновку, що виправлення правопорушника можливе без застосування до нього суворішого адміністративного стягнення. Сукупно ці заходи утворюють собою систему, що складена з урахуванням збільшення тяжкості примусових заходів – від менш суворих до суворіших.

Законодавством передбачено, що вчинення адміністративного правопорушення (проступку) неповнолітньою особою є обставиною, що пом'якшує відповідальність. Пояснюється це тим, що неповнолітні загалом не мають стійкої психіки, навичок правочинної поведінки, достатнього життєвого досвіду, не завжди усвідомлюють шкоду від заподіяного, легко піддаються впливу інших осіб, особливо старших за віком, які часто стають організаторами або підбурювачами правопорушень, ураховується також, що неповнолітні легко піддаються виховному впливу і можуть виправитись без застосування до них жорстких заходів адміністративного стягнення [4].

Насамкінець, слід погодитись із думкою Ю. Борисової відносно того, що обсяг цивільної дієздатності осіб, що не досягли повноліття, диференціюється залежно від їх віку. Як зазначається в юридичній літературі, «закон поділяє фізичних осіб, які не досягли повноліття (18-ти років), на дві вікові категорії, виходячи, по-перше, із того, що вони не володіють здатністю до самостійних вольових дій, а, по-друге, враховуючи те, що вони, між тим, поступово набувають зрілості: фізичні особи, які не досягли чотирнадцяти років (малолітні особи), і фізичні особи у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років (неповнолітні особи)». Причому, малолітні особи є неделіктоздатними, а тому не несуть відповідальності за завдану ними шкоду. У свою чергу, неповнолітні особи, за загальним правилом, несуть самостійну відповідальність за завдану шкоду [5, с. 91].

Виходячи з викладеного, цілком доцільною новелою щодо КУпАП вбачається зниження віку адміністративної відповідальності з 16-ти до 14-ти років, а також скасування можливості застосування заходів виховного впливу із одночасним пріоритетом такого адміністративного стягнення як попередження для неповнолітніх осіб – суб'єктів вчинення адміністративних правопорушень за чинним КУпАП.

1. Правопорушення скоєне у підлітковому віці це – темна пляма на все життя URL: <http://mpmr.gov.ua/pravoporusenna-skoene-u-pidlitkovomu-vici-ce-temna-plama-na-vse-zitta.html> (дата звернення 02.11.2021)

2. Корнієнко М.В. Деякі особливості адміністративної відповідальності дітей згідно з чинним законодавством України. *Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка*. 2018. №. 2 (82). С. 162 – 169.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення 02.11.2021).

4. Відповідальність неповнолітніх URL: <https://molod-sport.khm.gov.ua/відповідальність-неповнолітніх/> (дата звернення 02.11.2021).

5. Борисова Є.Ю. Особливості та умови деліктної відповідальності неповнолітніх осіб. *Правова Держава*. 2018. Вип. 29. С. 90 – 94.